

Михаил Гуров

ЗАГАДЪЧНИ
КАТАСТРОФИ
И
ПРИРОДНИ
БЕДСТВИЯ

ЗАГАДЪЧНИ КАТАСТРОФИ И ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ

Автор Михаил Гуров
Превод Татьяна Балова

Издателство „Паритет“, София
256 стр.

Земетресения, урагани, цунамита, торнада, пожари, корабокрушения, епидемии и войни... Какво носят те на хората? Как да не изчезнем в този луд свят, изпълнен с толкова много човешка скръб? Тази книга разказва за най-внушителните природни катаклизми и бедствия, оставили в шок цялото човечество, както и за това, което може би ни очаква в бъдеще. Книгата ни припомня опустошителното цунами от 26 декември 2006 година, което превърна райското крайбрежие на Югоизточна Азия в истинска морга на открито, разкрива ни детайли за едни от най-разрушителните природни явления в историята на света, но наред с това обръща внимание и на ролята на човека, като двигател на прогреса, чиято тъмна страна сякаш ни води към гибел. Самолетни катастрофи, нефтени разливи, химически експлозии, корабокрушения, неуспешни полети в космоса – всичко това е цената за човешката ни недалновидност. Голяма част от тези бедствия са се случили в миналото или данните за тях са засекретени, поради което свързаните с тях факти и хипотези продължават да бъдат обществен интерес.

Остава ни да се надяваме, че думите на френския учен Ламарк: *„Целта на човека, така да се каже, е да унищожи своята раса, след като преди това направи земното кълбо необитаемо“*, написани преди цели два века, ще останат само думи.

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

**За поръчки на книги от сайта
www.paritetbg.com – 20% отстъпка**

ISBN 978-619-153-532-3

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	7
------------	---

Част първа

НАВОДНЕНИЯ, ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ, ВУЛКАНИ	9
--	----------

Огненият удар на Везувий.

Гибелта на Помпей	10
-------------------------	----

Разкрита ли е тайната на Тунгуския метеорит	15
---	----

Наводнението в Петербург.

„Нева прииждаше и ревеше...“	22
------------------------------------	----

Земетресението в Лисабон.

Градът, пропаднал вдън земя	31
-----------------------------------	----

Земетресението, което премести Земята.

Тайланд, 2004 година	38
----------------------------	----

В този ден в Армения плачеха дори камъните...

Земетресението в Спитак	46
-------------------------------	----

Част втора

ЗАГАДЪЧНИ СЪБИТИЯ ПО ВОДА И ПОД ВОДА	55
---	-----------

Бил ли е взривен фериботът „Естония“	56
--	----

Тайната за гибелта на подводницата „Трешър“	63
---	----

Как е бил потопен „Вилхелм Густлоф“.

Най-голямата морска катастрофа на XX век	71
--	----

Тайната за гибелта на подводницата К-129	80
--	----

Взривът в Халифакс: най-големият взрив преди епохата на атомната бомба	87
Загадката за гибелта на ледоразбивача „Ханс Хедтофт“	97

Част трета

ЕКОЛОГИЧНИ КАТАСТРОФИ 107

Белези, изгаряния, рак и недъзи. Диоксиновата катастрофа в италианския град Севезо	108
Аварията, погубила 15 000 птици. Корабокрушението на нефтения танкер „Тори Каньон“ (1967)	115
Взривът на плаващата нефтена платформа в Мексиканския залив	125
„Египетска екзекуция“. Нашествието на скакалци	133
Езерото, което изтече в дупка. Авария на езерото Пеньор	141
Тайната на големия пожар в Чикаго, 1871 год.	148

Част четвърта

ЦЕНАТА НА КОСМОСА. ПОБЕДИ И АВАРИИ 159

„Той не разбра, че загива“. Кой стои зад катастрофата на „Союз 1“	160
„Всичко стана толкова внезапно“. Тайната за гибелта на „Чалънджър“	174

Гибелта на „Колумбия“: защо в небето
изгоряха седем космонавти? 185

Тайната за смъртта на Юрий Гагарин
не е разкрита и до днес 199

Част пета

КАТАСТРОФИ НА РЕЛСИТЕ И ПО ПЪТИЩАТА 213

Чудотворното спасение на цар Александър III
и семейството му в катастрофа с влак 214

Последното състезание на Вълшебника:
катастрофата на Айртон Сена 223

Смъртта на Виктор Цой.
Какво се е случило в действителност 232

Какво е погубило групата на Дятлов?
Със сигурност не е била лавина! 243

НОВИ КНИГИ НА ИЗДАТЕЛСТВО ПАРИТЕТ

Новата поредица книги на издателство „Паритет“ представя интересни и любопитни факти за историята на човечеството и света, за нейните тайни и загадки – разкрити или все още неразгадани!

Цена 21.90 лв.

За покупка на книги от paritetbg.com
– 20% отстъпка!

УВОД

Природата щедро е надарила човечеството с всичко, което е необходимо за неговото съществуване. Човекът, умело или не, така добре се е приспособил към нейните условия, а понякога дори към нейните капризи, че ни се струва, че сме изучили планетата си надлъж и нашир. А след като сме я изучили, сме усвоили нейните природни ресурси, покорили сме дълбините на океана и сме започнали да покоряваме космоса. Човекът е построил по повърхността на земята пътища и железопътни линии и нашата синя планета търпеливо понася всичко това. Но не се ли възгордя човекът от успехите си, наричайки я снисходително „старицата Земя“? Природните сили все още не са докрай подвластни на човечеството, неспокойната Земя е по-силна от нас. Съществуват такива трагични ситуации и обстоятелства, в които човекът е абсолютно безсилен да направи каквото и да е за своето спасение.

„Земята, чиято повърхност обитаваме, сама по себе си е жив организъм, който има кръвоносна система, дихателни пътища и нервна система, а се храни от ефира на космоса.“ Така разсъждавал професор Чалънджър – автор на експеримент, описан от Конан Дойл в разказа „Когато Земята извика“. За да потвърди предположението си, професорът рискувал да направи инжекция на планетата с помощта на модерно за онова време оборудване. Когато острата сонда се забила в дълбоката маса под каменната черупка, се чул ужасен вик, който стигнал от Англия чак до Франция. От пробитата дупка блиснал фонтан от лепкава тъмна

течност – кръвта на планетата. Нанесената рана скоро се затворила, но още дълго време Земята не можела да се успокои. Разгневената природа периодично предупреждава човечеството като стоварва върху него наводнения, земетресения, изригването на вулкани, тайфуни, които вземат множество човешки животи.

Вероятно в миналото броят на природните катастрофи е бил същият, какъвто е днес. Но сега техните последствия са много по-значителни. Най-силните земетресения, които са се случвали в обширна, но незаселена местност, често пъти не са били разглеждани като значителни катастрофи. Така например, едно от най-големите свлачища се е случило преди милион години на територията на днешен Иран. Но тъй като нямало човешки жертви, за него не се говори като за голяма трагедия. За древните катастрофи няма точни данни, но първата, достоверно известна природна катастрофа, която е засегнала хора, е станала преди около един милион години. Това се случило в сухото русло на една от реките в Етиопия. Внезапно придошлата вода застигнала група хора, може би цяло семейство. През 1975 год. техните останки били намерени под речните наносни отложения.

Тази книга може да се раздели на два раздела – „Природни катастрофи“ и „Техногенни катастрофи“. В първия раздел са представени най-характерните природни катастрофи: земетресения, наводнения и вулкани. Не всички са влезли в този раздел, но се постарахме да подберем такива, за които се пише по-рядко в други подобни книги. Вторият раздел съдържа трагедии, които в по-голямата си част са станали по вина на човека – заради прекомерното му възгордяване или заради несъвършенството на неговите технически възможности.

Част първа

**НАВОДНЕНИЯ, ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ,
ВУЛКАНИ**

Огненият удар на Везувий. Гибелта на Помпей

*Руини от храма на Юпитер на фона
на страховития Везувий*

Крайбрежието на Неаполитанския залив, заобиколено на северозапад от островите Иския и Прочίδα и от хълмовете на Флегрейските (Пламтящите) полета, на североизток от залива – от планината Сома и на югоизток – от планините на полуостров Соренто и от остров Капри, от древни времена било примамливо място за заселване. Благодатният климат, плодородните земи, лазурното море с неговите дарове, търговските морски маршрути и пътищата към Рим, на изток и на юг на Апенинския полуостров – всичко това привличало хората тук. Те се заселвали по крайбрежието, създавайки нови градове и селища. Така възникнали Неапол, Херкуланум, Помпей, Стабин и др.

Строителите и архитектите издигали къщи и дворци, храмове и театри. Художниците и скулптурите украсявали стените на сградите с чудни фрески, а площадите и дворците – със статуи. Резбарите създавали прелестни гравюри и цялото това изкуство се запазило и до наши дни. Лекарите лекували зъби с помощта на инструменти, които не се отличават много от съвременните, а тъкачите създавали разнообразни тъкани, често пъти толкова тънки, че били прозрачни като сруи вода в чист планински ручей.

Градинарите създавали градини и лозя, а земеделците обработвали земята и изнасяли плодовете на своя труд за продажба в градовете и селищата.

Жителите на Неаполитанското крайбрежие все още помнели, че на върха на планината Сома, в покритата с гори и отворена на юг падина с формата на чаша, преди около 150 години се криел вождът на въстаналите роби Спартак, но те забравили, че тази планина всъщност е вулкан. Хората не очаквали никакви големи неприятности от Сома, независимо че 16 години преди това, а именно през 63-та год., имало силно земетресение, което причинило големи разрушения.

В техните представи това бил змей, който живеел в дълбините на земята, но се събудил и се размърдал, с което предизвикал нейното колебаене. Обаче населението се заело енергично да възстановява разрушеното и скоро градовете заличили раните си.

Настъпил денят 24 август 799-а година – ден, ознаменуван със земетресения. От падината на върха на Сома, подобно на висок ствол с разперени настрани клони, се издигнал бял облак с мръсни тъмни петна, който после станал съвсем черен. Водните пари и другите газове с огромна сила изхвърляли прах, пясък,

парчета камъни, които падали на всички страни, но основната маса от по-дребни частици била изхвърляна на юг. Непрестанното изригване било съпроводено от гръм, мълнии, а след това и от силен дъжд, предимно по западния склон на планината. Черният облак се разраствал, а къщите, разположени на нос Мизено (до входа в Неаполитанския залив, където по това време живеел Плиний Младши, оставил първия писмен документ на очевидец на вулканичното изригване) се разклащали от честите и продължителни трусове: изглеждаше така, сякаш те са се изместили от местата си и ходели назад-напред. От небето падали парчета пемза, леки и порести.

- ◆ „Беше вече един часа (според съвременните изчисления 5 часа сутринта)... Сградите наоколо се тресяха – ние бяхме на открито място, но беше тъмно, и много се страхувахме, че те ще рухнат. Тогава най-накрая се решихме да излезем от града; зад нас вървеше потресената тълпа... Огромното количество хора ни притискаше и ни тласкаше напред. Когато излязохме от града, ние спряхме. Тук с нас се случиха много странни и много ужасни неща. Каруците, които бяхме наредили да вървят най-отпред, бяха на съвсем равно място, но се клатеха силно от една на друга страна, макар че ги подпираха с камъни. Видяхме как морето хлътва в самото себе си, а земята се тресе и сякаш го отблъскваше от себе си. Брегът, без съмнение, се изтегляше напред; много морски животни останаха заровени в сухия пясък. От другата страна, в страшния черен буреносен облак избухваха и пробягваха огнени зигзагообразни линии, и той се нажежаваше от дългите огнени ивици, които приличаха на мълнии, само че по-големи...

След известно време, облакът започна да се спуска към земята и покри морето... Започна да пада пепел, все още рехаво, но аз се огледах и видях как към нас идва гъст мрак, който се разливаше зад нас като поток по земята. „Да направим завой – казах аз, – докато още се вижда, за да не се проточим по целия път и за да не ни стъпчат в мрака нашите спътници.“ Тъкмо взехме това решение и настъпи мрак, но не такъв като в безлунна или облачна нощ, а такъв, какъвто е в затворено помещение, когато огънят е загасен. Чуваха се женски вопли, детски плач и викове на мъже: едни викаха родителите си, други – децата си, трети – жените или мъжете си, като се опитваха да ги разпознаят по гласовете... някои от страх пред смъртта, се молеха за смърт; мнозина вдигаха ръце към боговете, но повечето твърдяха, че боговете вече ги няма и за света е настъпила последната вечна нощ. Имаше и немалко такива, които усиливаха истинската опасност със страшните си измислици... Пепелта се посипа като обилен тежък дъжд. През цялото време ставахме да се изтърсим от нея; иначе щяхме да бъдем затрупани и смазани от нейната тежест... Най-после мракът започна да се разсейва... Пред очите на все още треперещите хора се откри гледка, в която всичко беше променено: всичко беше засипано с пепел като със сняг... Земетресението продължаваше...”

А в същото време върху Помпей, разположен на 10 км на югоизток от върха на Сомма, се сипел и сипел вулканичен прах с дребни камъчета. Жителите на града били ужасени и не знаели какво да правят – да си седят вкъщи или да бягат. Повечето все пак хукнали да бягат – някои в посока към морето, опитвайки се да се спасят с лодки и други плавателни съдове, други – към

пътищата на юг и на изток. Хората тичали и се задъхвали, падали и умирали в страшни конвулсии, за което свидетелстват гипсовите отливки на хора и кучета.

Жителите, които останали в града, загинали, засипани от камъни и пепел. Улиците на Помпей били покрити със слой от камъни, пясък и прах, дебел 7–8 метра, а в падината на Сомма се образувал конус, наречен Везувий. (По време на това изригване под потоците от пепел и пясък, и пръските нажежена лава изчезнал град Херкуланум и загинала залятата от лава Стабия).

- ◆ Когато изригването приключило, оцелелите помпейци отишли в града. Но не могли да влязат в домовете си. Помпей бил покрит с пепел. За да спасят поне нещо, хората правели дупки в покривите, за да влязат в жилищата си, откъдето се опитвали да вземат ценностите си, с които да започнат живота си отново по време на преселването.

Скоро хората забравили за съществуването на Помпей и едва след 1500 години археологичните разкопки помогнали да се открие градът и да се възкресят трагичните събития. От 1748 год., когато започнали системните разкопки и до наши дни, е разкопана 3/4 част от града. Може да се предположи, че от общо 25 000 негови жители са загинали около 1500–2000, но по-точна цифра ще може да се каже след края на разкопките.